

DE GESCHIEDENIS VAN DE OUDE KERK

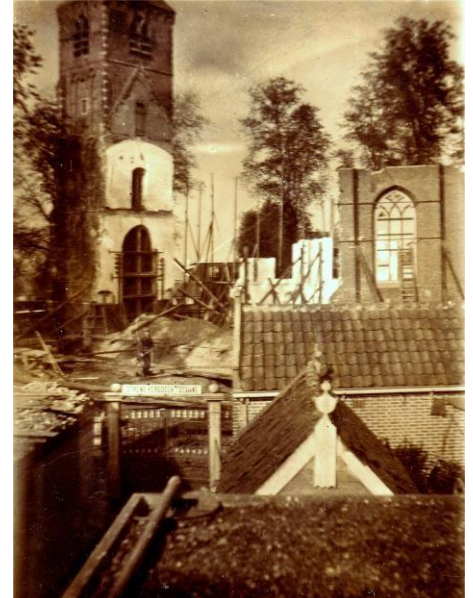
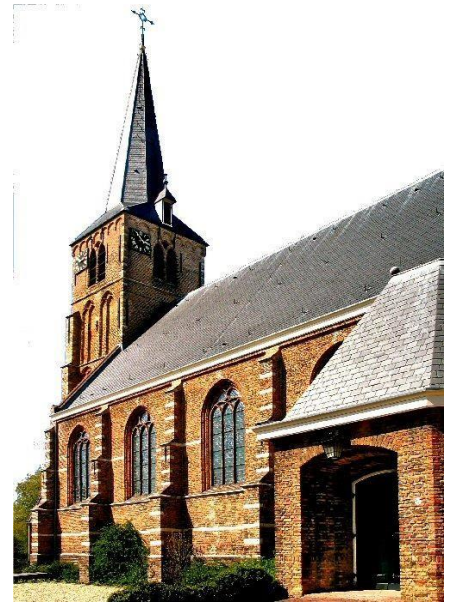
Dit voor-reformatorische kerkgebouw is met het koor gericht op het oosten en werd gebouwd tussen 1500 en 1525. Het is nauw verbonden met de geschiedenis van de totale Nieuwerkerkse gemeenschap. In de 16^e eeuw ging de kerk met de bevolking over tot de Hervorming (in 1578 kwam de eerste predikant), en tot 1900 was het de enige kerk ter plaatse. Hierin werden bijvoorbeeld ook waterschaps-afkondigingen gedaan en in de Patriottentijd werden er wapenoefeningen gehouden. In 1889 brak de kerkenraad met de Synode en scheidde zich af als Gereformeerde Kerk.

Het gebouw werd uiteraard vaak verbouwd of gerestaureerd. Het interieur herinnert deels aan de 17^e eeuw. In 1810 werd de kerk ingekort: er waren eerst 17 ramen en nu zijn er 10. In 1927/1928 vond onder toezicht van Monumentenzorg een grote restauratie plaats. Van toen dateren de consistoriekamer, de galerij, de huidige glas-in-loodramen en de bruine kleur van het houten tongewelf, dat oorspronkelijk blauw was. In 1973 werd een vaste vloer gelegd.

Exterieur

Toren en schip van de kerk zijn geïnspireerd door de zogenaamde Brabantse School uit de laat-gotische bouwstijl. Kenmerkend zijn de blokjes en banden van lichte natuursteen, de versiering met twee nissen op elk muurvlak van de toren, en het boogfriesje bovenaan het metselwerk daarvan. Het huidige koor dateert van 1810 en daarin ontbreekt de natuursteen. Het schip moest in 1927 grotendeels worden herbouwd: er werd veel getekend, genummerd en opgeslagen!

Rond de kerk ligt het oorspronkelijke kerkhof. Twee grafstenen van steenbakkersfamilies moeten nog worden onderhouden. In de toren, die in tegenstelling tot de meeste andere kerken van voor 1795 géén eigendom van de burgerlijke gemeente, maar van de kerk is, hangt een luidklok van rond 1600. Het opschrift daarvan herinnert eraan, dat ene Clays van Vette hem liet gieten uit dankbaarheid voor het dalen van de graanprijzen. De toren en de klok zijn beide in 2000 gerestaureerd.

Interieur

Op de sluitstukken van de trek balken beitelde een timmerman de jaartallen 1676, 1677 en 1678 in. (In 1927 en 1993 werden er enkele vervangen, waarbij het jaartal aangepast werd.) De geelkoperen lezeraars met een motief van krullende acanthusbladeren dateren uit de tweede helft van de 17^e eeuw. Die aan de kansel is draaibaar, zodat de predikant zich ooit zowel naar de ruimte binnen het doophek als naar het schip van de kerk kon richten. De boogpaneeltjes van de kansel, de twee oude liedborden (die inmiddels niet meer in gebruik zijn, maar nog wel in de kerk hangen) en de kerkenraadsbanken zijn ook zo'n drie eeuwen oud en hebben bloemen, druiventrossen en cherubijntjes in de bovenhoekjes.

Twee van de drie kronen - in 1973 van stroom voorzien - hangen sinds de 17^e eeuw in deze kerk. De derde werd in 1851 van Gouderak gekocht. In 1738 werd een nieuwe vloer van natuurstenen tegels gelegd. Pieter Klaas Haarlemmerhout en Ari Kooy waren toen kerkmeesters. Een gedenksteen in de vloer van het koor laat zien, hoe men die namen zó af kon korten, dat ze toch evenveel letters telden: P.H. Hout en A.I. Kooy! Een andere steen herinnert aan de restauratie van 1928.

De predikantenlijst dateert van 1973, evenals de banken. In de noordgevel is een dichtgemetselde deur te ontdekken. Dat dichtmetselen gebeurde in 1810.

Het orgel werd in 1890 voor f900 gekocht van de Rooms Katholieke Kerk van Vlaardingen, toen al ca 120 jaar oud. Het hoofdwerk werd in 1770 door P. Assendelft uit Leiden met 9 stemmen gebouwd. In 1852 werd het voor de Vlaardingse kerk door M. van den Brink vernieuwd en kwam er een borstwerk bij. In 1954 werd het orgel gerestaureerd. Ook in 1998 onderging het een grote restauratie, waarbij het in de toestand van 1852 werd teruggebracht. Hierbij

kwam een prachtige versieringsrand in bladgoud bloot. Tevens werd het orgel verplaatst naar de voorkant van de galerij, zodat het front in z'n geheel te zien is.

De tien ramen met Bijbelse voorstellingen, aangebracht in 1928, zijn van de (rk-)kunstenaar Lou Asperslagh (1893-1949).

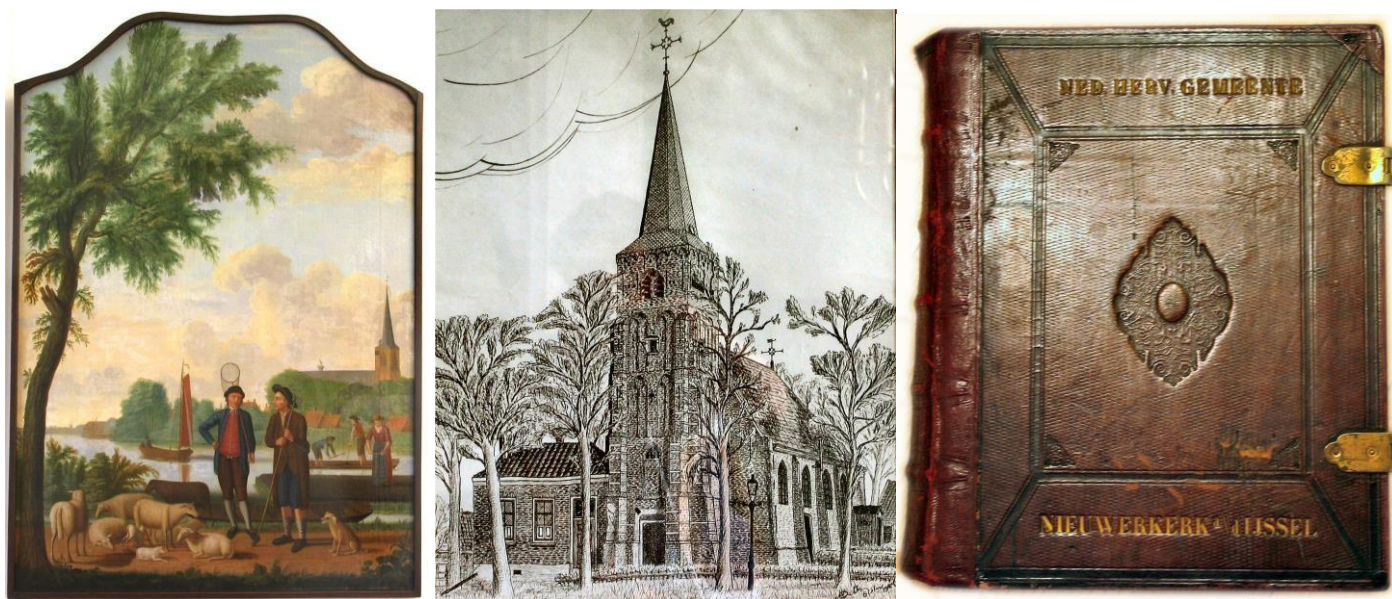
1. Jozef door zijn broeders verkocht
2. De Goede Herder
3. De verloren zoon
4. Abrahams offer
5. De Zaligsprekingen
6. Instelling van het Heilig Avondmaal
7. De Barmhartige Samaritaan
8. De gelijkenis van de koninklijke bruiloft
9. De Samaritaanse vrouw
10. De gevangenneming van Jezus

In de torenhal bevindt zich een steen uit 1615. Deze is in 1928 hier ingemetseld en bevat een tekst uit Jesaja en Salomo's gebed uit Spreuken 30.

Consistoriekamer

In de consistoriekamer bevindt zich een schoorsteenstuk uit 1785 met een topografisch en een zinnebeeldig deel. Erop te zien is, dat men in de Zuidplas aan het vervenen is. Mannen zijn bezig met een slikbeugel en een mengklauw. Een veenmeid op treeplankjes (tegen het wegzakken) geeft met een spitgraaf de turven vorm. Aan de dorpskerk is duidelijk te zien dat het dak langer was dan nu. De zinnebeeldige voorstelling geeft schout Cornelis van Capellen weer met een vlindernetje (kapel [Vlaams] = vlinder), en beeldt de dominee als herder af. Een door Dekker gemaakte pentekening uit 1927, die eveneens in de consistorie hangt, laat de kerk van vóór de restauratie zien met een consistoriekamer tegen de toren. In die kamer ging in de tachtiger jaren van de 19^e eeuw het eerste jeugdwerk van start, besloot de kerkenraad tot de Doleantie en werd ook de Protestants-Christelijke Schoolvereniging opgericht.

Slot

In de 20ste eeuw, na de bouw van de Nieuwe Kerk, kreeg de Oude Kerk ook een hek met het Chi-Rhoteken, het Christusmonogram. Zie voor meer daarover bij de Nieuwe Kerk (reliëf).

In 2017 werd in een muurnis een hervonden grafsteen uit 1563 toegevoegd. De tekst luidt: hier leit begrauen nanne dirck soon bit voor die sijle. (Nanne was ca. 1495 geboren.)

In 2018 werden de twee in 1927 verwijderde 19de eeuwse houten wetborden in de toren opgehangen.

